

หลักสูตร การทอผ้าพื้นเมือง จำนวน 20 ชั่วโมง

ความเป็นมา

กิจกรรมการทอผ้านั้น นอกจากเป็นขั้นตอนการผลิตเครื่องนุ่งห่ม หนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์แล้วยังถือเป็นงานศิลปะประเภททัศนศิลป์ด้วย เนื่องจากมีการให้สีสันและลวดลายต่างๆ ในผืนผ้า ปัจจุบันแม้จะมีการใช้เครื่องจักรสำหรับทอผ้า ใช้คอมพิวเตอร์สำหรับการควบคุมการผลิตและออกแบบลายผ้า แต่การทอผ้าด้วยมือก็ยังเป็นศิลปะที่ได้รับการยกย่องและชื่นชมเสมอมา

การทอผ้าเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่คนไทยรุ่นปัจจุบันต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ให้สืบต่อไป ผู้หญิงไทยจะทำเครื่องใช้ต่าง ๆ ในบ้านเอง งานสำคัญอย่างหนึ่งคือการทำเสื้อผ้า ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ไม้ใช้กันในครอบครัว ในพิธีกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกิด การบวช การแต่งงาน การตาย ก็ต้องใช้ผ้า ผ้าทอจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตคนไทย กรรมวิธีและเทคนิคในการทอผ้าให้เกิดลวดลายต่างๆ เป็นเทคนิคและ ความสามารถของแต่ละคน หลักใหญ่ของการทอผ้าก็คือ การนำเส้นฝ้ายหรือไหมมาขัดกันให้เป็นลาย โดยซึ่งเส้นกลุ่มหนึ่งเป็นหลัก เรียกว่าเส้นยืนแล้วใช้อีกเส้นหนึ่ง เรียกว่าเส้นพุ่ง สอดตามขวางของเส้นยืน เมื่อสานขัดกันก็จะเกิดลวดลายต่าง ๆ ผ้าบางชนิด ผู้ทอจะคิดหาวิธีสอดด้ายและสอดสีสลับกัน บางวิธีก็จะจับผูกและมัดแน่นเป็นช่วง ๆ หรืออาจจะยกด้ายที่ทอเป็นระยะ ๆ ทำให้เกิดลวดลายสวยงาม ผู้ทอต้องสามารถจดจำลวดลายที่ตนคิดประดิษฐ์ได้ ถึงแม้แต่ละลวดลายจะมีความซับซ้อนและหลากหลาย แต่เขาก็สามารถนำมาประสานกันได้อย่างเหมาะสม งดงาม แสดงถึงภูมิปัญญาและความสามารถของชาวชนบทเป็นอย่างดี

ผ้าทอ มีรูปแบบ ระเบียบลาย ที่บ่งชี้ถึงกลุ่มของคนไทยแต่ละท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ ผ้าชิ้นที่นุ่ง ก็มี การทอให้แตกต่างกัน สามารถบอกได้ว่า หญิงคนใดยังเป็นโสด และหญิงคนใดแต่งงานแล้ว ผ้าชิ้นของหญิงมีสามีจะเป็นชิ้น ที่นำผ้าสามชิ้นมาต่อกัน แบ่งเป็นส่วนบน ส่วนกลาง และส่วนเชิงแต่ละส่วนจะทอเป็นลวดลายแตกต่างกัน ทั้ง 3 ส่วน ผ้าชิ้นของหญิงสาวจะเป็นผ้าผืนเดียวกันตลอดทั้งผืน อาจใช้วิธีมัดหมี่เป็นดอกเป็นลวดลายอย่างเดียวยาวงามมาก ชายผ้าชิ้นแทบทุกผืนจะมีวิธีทำลวดลายแปลก ๆ เช่น อาจจะใช้ไหม สลับกับฝ้ายในรูปแบบของการทอผสมปักกลายๆ แต่แทนที่จะใช้เข็มปัก เขาจะใช้ขนเม่นทำลวดลายวิธีนี้เรียกว่า จก แต่ละบ้านจะมีลวดลายของตน ศิลปะพื้นบ้านลวดลายสวย สิ่งงาม และประณีต

ในส่วนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง การจัดการศึกษาอาชีพ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวที่จูงส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ ที่จะพัฒนาศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ ให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงได้นำนโยบายและยุทธศาสตร์ การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ไปสู่การปฏิบัติเพื่อจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ให้กลุ่มเป้าหมายและประชาชน ให้มีรายได้และประกอบอาชีพที่ยั่งยืน มีความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจทั้งในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับสากล เพื่อให้การจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง การทอผ้าพื้นเมือง เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจสามารถเป็นอาชีพทางเลือก สร้างรายได้เสริม หรือเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะงานศิลป์มีความคิดสร้างสรรค์ การเลือกใช้แบบลวดลาย สีสันการออกแบบ ขนาดรูปแบบให้เหมาะสมกับงาน งานซ่อมบำรุงดูแลรักษา วัสดุอุปกรณ์และการบริการลูกค้า ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นไว้ให้คงอยู่ต่อไป

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการ การเรียนรู้ของประชาชนในเรื่องการทอผ้าพื้นเมืองเพื่อการประกอบอาชีพ
2. เน้นการประยุกต์ผลผลิตในการทอ และสีย้อม ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
3. มุ่งให้ผู้เรียนประกอบอาชีพได้จริงหลังจบหลักสูตร
4. ส่งเสริมผู้เรียนที่จบหลักสูตร สามารถนำความรู้ไปเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะในการทอผ้าพื้นเมือง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้มาพัฒนาและช่วยเสริมอาชีพเดิมให้มีความก้าวหน้า มั่นคงยิ่งขึ้น

เป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

ระยะเวลา

- จำนวน 20 ชั่วโมง
- ภาคทฤษฎี 4 ชั่วโมง
 - ภาคปฏิบัติ 16 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร การทอผ้าพื้นเมือง จำนวน 20 ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการจัดการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	ความเป็นมาของการทอผ้าพื้นเมือง	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการทอผ้าแบบลักษณะต่าง ๆ	- ความเป็นมาของการทอผ้าพื้นเมือง - วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้	- วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้า - วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้า	1 ชั่วโมง	4 ชั่วโมง
2	ขั้นตอนการทอผ้าพื้นเมือง	- เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจ และฝึกทักษะการทอผ้าพื้นเมืองได้	- วิธีการ และขั้นตอนการจัดเตรียม และการทอผ้าพื้นเมือง	- วิทยากรอธิบายการเตรียมอุปกรณ์และขั้นตอนการทอผ้าพื้นเมือง	1 ชั่วโมง	4 ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการ จัดการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
3	การปฏิบัติ และ ฝึกทักษะ	- เพื่อฝึกทักษะการ ทอผ้าพื้นเมืองได้	- ขั้นตอน วิธีการ ฝึกทักษะ และปฏิบัติ การทอผ้าพื้นเมือง	- วิทยาการสาธิต ฝึกทักษะการ ทอผ้าพื้นเมือง - ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและฝึก ทักษะตามขั้นตอน	1 ชั่วโมง	7 ชั่วโมง
4	- การจัดหาหรือ จัดทำบรรจุหีบห่อ - การคิดต้นทุน กำไร - ช่องทางการ จัดการการตลาด ของผลิตภัณฑ์	- จัดหาหรือจัดทำ การบรรจุหีบห่อได้ อย่างเหมาะสม - สามารถคิดต้นทุน กำไรจากการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ - สามารถมองหาช่อง ทางการจัดการ การตลาดของ	- การจัดหาหรือจัดทำ การบรรจุหีบห่อ - การคำนวณต้นทุน กำไร - ช่องทางการตลาด ของผลิตภัณฑ์	- วิทยากรอธิบายการจัดทำ/ จัดหาและเทคนิคของการทำ บรรจุหีบห่อ - ผู้เรียนออกแบบและจัดทำ บรรจุหีบห่อ - วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับ วิธีการคิดต้นทุน กำไร - ผู้เรียน กำหนดช่องทางใน การใช้ หรือจำหน่าย ผลิตภัณฑ์	1 ชั่วโมง	1 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ศึกษาจากเอกสาร / ใบความรู้/ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. ตัวอย่างชิ้นงาน

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินความรู้ ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จากการสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต การมีส่วนร่วม
2. ชิ้นงาน/ผลงาน

เกณฑ์การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

ลงชื่อ ผู้เขียนหลักสูตร
(.....)

ลงชื่อ ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(.....)

ลงชื่อ.....อนุมัติหลักสูตร
(.....)

ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอ.....